

Till Ålands lagting

Höjning och indexering av avbytarstödet

Huvudsakligt innehåll

Landskapsregeringen föreslår att landskapslagen om avbytarstöd ändras så att avbytarstödet belopp höjs samt knyts till det konsumentprisindex för Åland som fastställs av Ålands statistik- och utredningsbyrå.

Avsikten är att de föreslagna ändringarna ska träda i kraft så snart som möjligt.

INNEHÅLL	
Huvudsakligt innehåll	1
Allmän motivering	3
1. Bakgrund	3
2. Gällande lagstiftning	3
3. Landskapsregeringens förslag	3
4. Förslaget konsekvenser	4
4.1 Ekonomiska konsekvenser	4
4.2 Administrativa konsekvenser	4
4.3 Jämställdhets- och barnkonsekvenser	4
4.4 Miljömässiga konsekvenser	4
5. Lagstiftningsbehörighet	4
6. Beredning	4
Detaljmotivering	4
Landskapslag om ändring av landskapslagen om avbytarstöd	4
Lagtext	6
L A N D S K A P S L A G om ändring av landskapslagen om avbytarstöd	6
Parallelltexter	7

Allmän motivering

1. Bakgrund

Systemet med avbytarstöd till lantbrukare har en lång tradition. Avbytarstödssystemet har utgjort ett viktigt instrument för att stimulera djurproduktionen som anses viktig för den åländska livsmedelsindustrin, men också för att bidra till att främja den biologiska mångfalden och det öppna landskapet.

Fram till år 2015 fanns parallella system. Dels fanns vid jordbruksbyrån i landskapsförvaltningen anställd personal som fungerade som avbytare under ledigheter och sjukskrivningar, dels fanns ett ersättningsystem enligt vilket landskapsregeringen ersatte kostnader som lantbrukaren i fråga hade för avbytare som antingen anstälts eller hyrts in.

Genom landskapslagen (2014:53) om avbytarstöd reviderades systemet. Sedan lagen trädde i kraft i januari 2015 finns ett stödsystem enligt vilket lantbrukarna får kostnaderna för eventuella ledigheter ersatta till viss del i enlighet med de villkor som föreskrivs i lagstiftningen. Fortsättningsvis ges finansiellt stöd till husdjursproduktionens behov av avbytarhjälp. Ersättning ges endast till kommersiella djurhållare. Ersättningen omfattas av undantag från förbud mot statligt stöd enligt EU:s regelverk om statligt stöd.¹ Vidare ersätts delvis också kostnader för vikariehjälp vid sjukdom som komplement till den försäkring som lantbrukare har.

En viktig faktor är avbytarstödet belopp som regleras i 5 § i landskapslagen om avbytarstöd. När nämnda lag trädde i kraft 2015 var beloppen 30 euro respektive 16 euro.

2. Gällande lagstiftning

Landskapslagen om avbytarstöd trädde i kraft den 1 januari 2015. I lagen finns bestämmelser om rätt till stöd för anlitan av lantbruksavbytare för nödvändiga arbeten vilka hör till den dagliga skötseln av djur i lantbruksföretag. Lagen har ändrats vid tre tillfällen.² I nu gällande lag föreskrivs sedan 2019 i 5 § att avbytarstödet uppgår till 35 euro per timme för avbytarföretag och 18 euro per timme för privat anställda avbytare. Detta utgör grunden för ersättningen och utgör maximalt tak för finansieringen av både ledigheter och vikariehjälp.

3. Landskapsregeringens förslag

Utgångspunkten är att ersättningsnivån ska utgå från en normal nivå för en entreprenör som erbjuder de ifrågavarande tjänsterna och kostnader för att anlita en löneanställd för att utföra det aktuella arbetet.

Avbytarstödet ska inkludera transporter för avbytare till gården. Driftskostnader för bilar har stigit. Löneutvecklingen på området sedan 2019 har varit ca 15 %. Sammantaget motiverar kostnadsökningarna och löneutvecklingen en höjning av de normbelopp som lagen föreskriver.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår landskapsregeringen en höjning av de aktuella beloppen från 35 euro respektive 18 euro till 40 euro respektive 20 euro. Landskapsregeringen ska enligt förslaget fortsättningsvis ersätta 80 % av beloppen.

Vidare finns det ett behov att göra en ändring av systemet för att framöver hantera kostnadsutveckling och inflationspåverkan. Avbytarstödet belopp knyts enligt förslaget till en indexjustering som görs varje år, baserat på konsumentprisindex fastställt av Ålands statistik- och utredningsbyrå. De nya

¹ Se redogörelse i lagförslag nr 14/2013-14.

² 2015/47, 2019/57 och 2019/88.

beloppen föreslås fastställas av landskapsregeringen i januari och börja gälla från och med februari varje år.

4. Förslagets konsekvenser

4.1 Ekonomiska konsekvenser

Kostnaden för förändringen är beräknad till ca 40 000 euro. Budgeten för avbytarstödet har åren 2021-2023 varit 300 000 euro år 2021 och 350 000 euro efterföljande år. Höjningen till 40 euro respektive 20 euro beräknas kunna göras inom ramen för budgeten för avbytarstödet 2024 som är 350 000 euro. I budgetprocessen inför 2025, liksom de därefter kommande åren, beaktas en beräknad indexhöjning.

4.2 Administrativa konsekvenser

Grundförslaget innebär ingen förändring gällande hanteringen av stödansökningarna annat än att system och blanketter för ansökande av stödet behöver uppdateras. I och med att en indexjusteringsmekanism införs ökar administrationen något då förvaltningen årligen behöver omräkna beloppen och landskapsregeringen fastställa de nya beloppen. De årliga förändringarna av beloppen kan också eventuellt kräva visst ökat arbete gällande informations-spridning.

4.3 Jämställdhets- och barnkonsekvenser

Såvitt bekant har förslaget inga konsekvenser för jämställdheten mellan kvinnor och män eller för barn.

4.4 Miljömässiga konsekvenser

Förslaget bedöms ha vissa positiva miljökonsekvenser då det innebär att förutsättningarna för djurhållning förbättras något och djurhållningen anses ha positiv betydelse för bibehållande och utveckling av den biologiska mångfalden.

5. Lagstiftningsbehörighet

Den föreslagna ändringen rör i huvudsak lagstiftningen om jord- och skogsbruk för vilket lagstiftningsbehörigheten, med vissa undantag enligt 18 § 15 punkten i självstyrelselagen, tillkommer landskapet. Enligt 18 § 7 punkten i självstyrelselagen har landskapet dessutom lagstiftningsbehörighet i frågor om näringsverksamhet.

6. Beredning

Ärendet har beretts som ett tjänstemannauppdrag vid lagberedningen i samarbete med jordbruksbyrån vid landskapsregeringen. Lagförslaget har skickats på remiss till Ålands miljö och hälsoskyddsmyndighet, Ekologiska odlarna på Åland r.f., Ålands Natur och Miljö, Ålands Producentförbund, Ålands hushållningssällskap och Ålands fåravelsförening r.f..

Detaljmotivering

Landskapslag om ändring av landskapslagen om avbytarstöd

5 § *Avbytarstödet belopp*. Normen för avbytarstöd fastställs till 40 euro per avbytarstimme för avbytarföretag. Det beloppet gäller till och med 31 januari 2025. För privat anställda lantbruksavbytare är motsvarande belopp 20 euro per avbytarstimme. Även det gäller till och med den 31 januari 2025.

Landskapsregeringen utbetalar, grundat på de faktiska kostnaderna, avbytarstöd med 80 procent av dessa belopp.

5a § *Indexjustering av avbytarstödet belopp.* Landskapsregeringen justerar årligen avbytarstödsbeloppen. Till föregående års belopp läggs den ändring i det konsumentprisindex för Åland som fastställts av Ålands statistik- och utredningsbyrå och som ägde rum under det föregående kalenderåret, avrundat till närmaste euro. De indexjusterade belopp som ska gälla från och med februari fastställs av landskapsregeringen varje år före utgången av januari månad.

Lagtext

Landskapsregeringen föreslår att följande lag antas.

L A N D S K A P S L A G **om ändring av landskapslagen om avbytarstöd**

I enlighet med lagtingets beslut
ändras 5 § i landskapslagen (2014:53) om avbytarstöd sådan den lyder i landskapslagen 2019/88, samt
fogas till lagen en ny 5a § som följer:

5 §

Avbytarstödet belopp

Normen för avbytarstöd är till och med den 31 januari 2025 40 euro per avbytarstimme, för timanställda lantbruksavbytare är dock normen till och med den 31 januari 2025 20 euro per avbytarstimme. Grundat på de faktiska kostnaderna utbetalas avbytarstöd med 80 procent av dessa belopp.

5a §

Indexjustering av avbytarstödet belopp

Landskapsregeringen justerar årligen avbytarstödsbeloppen. Till föregående års belopp läggs den ändring i det konsumentprisindex för Åland som fastställts av Ålands statistik- och utredningsbyrå och som ägde rum under det föregående kalenderåret, avrundat till närmaste euro. De indexjusterade beloppen tillämpas från och med februari månad och fastställs av landskapsregeringen före utgången av januari månad.

Denna lag träder i kraft den

Mariehamn den

L a n t r å d

Föredragande minister

Parallelltexter

- Parallelltexter till landskapsregeringens lagförslag nr xx/2023-2024